

Ankara Üniversitesi Hastaneleri Hemşirelerinde İşe Bağlı Gerginlik Düzeyi Ve Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Durumu Ve Diğer Etmenler

Ayşe Burcu Akbulut, Ferda Özyurda

Giriş ve Amaç: Hemşirelerin iş stresine neden olan faktörler; uygun olmayan çalışma ortamı, uygun olmayan çalışma saatleri, hemşire başına düşen hasta sayısı, haftalık çalışma saatleri, kararlara katılamama ve mesleğin kişisel gelişime katkıda bulunmaması; sosyal destek kaynaklarının yetersiz olması ve yöneticiler tarafından desteklenmeme, yöneticilerin hemşirelerin kendi kararlarını vermesine olanak sağlamaması; iş doyumunun ve rol tanımlarının olmaması olarak belirtilmiştir (Topuz, 2006). Bu araştırma, Ankara Üniversitesi Hastaneleri (İbn-i Sina - Cebeci)'nde çalışan hemşirelerde işe bağlı gerginlik düzeyini, rol çatışması-rol belirsizliği durumunu saptamak ve etkili faktörlerin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Kesitsel-tanımlayıcı tipte bir çalışmadır.Araştırmanın evrenini Ankara il merkezindeki Ankara Üniversitesi İbn-i Sina Hastanesi(550) ve Ankara Üniversitesi Cebeci Hastanesi(583)'nde çalışan hemşireler oluşturmuştur. Örneklem seçimi için işe bağlı gerginlik ölçeği esas alınarak yapılan hesaplamada İbn-i Sina Hastanesi için minimum 190, Cebeci Hastanesi için minimum 201 kişi olmaktadır. Araştırma kapsamına 386 kişi girmiştir. Anket formu ve işe bağlı gerginlik ölçeği, rol çatışması-rol belirsizliği ölçekleri araştırmacı tarafından yüz yüze veri toplama yöntemiyle uygulanmıştır. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbn-i Sina ve Cebeci hastanelerinin başhekimliklerinden yazılı izin alınmıştır. Araştırma Nisan-Temmuz 2011 ayları arasında uygulanmıştır.Araştırmanın amacına yönelik bağımlı ve bağımsız değişkenler aşağıda sunulmuştur.

a) Bağımlı Değişken:

- İşe Bağlı Gerginlik Düzeyi
- Rol Çatışması- Rol Belirsizliği Düzeyi

b) Bağımsız Değişkenler:

- Yaş
- Medeni durum
- Çocuk sayısı
- Öğrenim durumu
- Çalıştığı bölüm
- Kadro şekli
- Mesleki görev statüsü
- Meslekte çalıştığı süre(yıl)
- Çalışma saatleri
- Haftalık çalışma süresi
- Vardiya ile çalışma durumu
- Gece ya da gündüz çalışma durumu
- Sözleşmeli çalışma durumu
- Çalıştığı bölüm
- Rol Çatışması- Rol Belirsizliği düzeyi

Hemşirelerin sosyo-demografik verilerinin toplanması amacıyla 'Kişisel Bilgi Formu', rol çatışması-rol belirsizliği düzeyinin belirlenmesi amacıyla 'Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Ölçeği' ve işe bağlı gerginlik düzeyini saptamak amacıyla 'İşe Bağlı Gerginlik Ölçeği' kullanılmıştır. 'İşe Bağlı Gerginlik Ölçeği' ilk kez Revicki ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olup, geçerlik-güvenirlik çalışması ve Türkçe'ye çevrilmesi Aslan ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. Rol çatışması-rol belirsizliği anketi J.R. Rizzo, R.J. House ve S.I. Lirtzman(1970) tarafından geliştirilmiştir. Türkiye'de geçerlik-güvenirlik çalışması Yıldırım tarafından

16.Ulusal Halk Sağlığı Kongresi

yapılmıştır. Verilerin girişi SPSS 17.0'da yapılmış olup, analizinde ise frekans dağılımları, independent-t testi, One-way Anova ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Çizelgelerin istatistiksel analizinde, hemşirelerin sosyo-demografik ve çalışma özelliklerine ilişkin sayı ve yüzde dağılımları sunulmuş, standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında, anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Hemşirelerin cinsiyeti ile işe bağlı gerginlik ve rol çatışması düzeyi arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur($p<0,05$). Meslekteki çalışma süresi ile rol çatışması arasındaki ilişki anlamlı bulunmuş olup, 1-5 yıl arasında olanlarda daha fazla bulunmuştur($p<0,05$). Kadro şekli ile rol çatışması arasındaki ilişki anlamlı ve 4/C'lilerde daha fazladır. Hemşirelerin çalışma şekilleri ile rol çatışması arasındaki ilişki anlamlı ve vardiyalı çalışanlarda daha fazla olduğu görölmüştür($p<0,05$). Rol çatışması, rol belirsizliği ve işe bağlı gerginlik düzeyi arasındaki ilişkinin pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur($p<0,05$). **Sonuç ve Öneriler:** Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda hemşirelerin çalışma saatlerinin 40 saatten fazla olmaması, hemşirelerin güvenceli kadroda çalıştırılması ve vardiyalı çalışma saatlerinin düzenlenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, İşe Bağlı Gerginlik Ölçeği, Rol Belirsizliği-Rol Çatışması Ölçeği, Üniversite Hastanesi.